

KHI HỌC SINH ĐƯỢC THỂ HIỆN MÌNH

• PGS. TS. VŨ NHO và các cộng sự
Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam

Để thể nghiệm đề tài *Đa dạng hóa giờ học tác phẩm văn chương ở trường trung học cơ sở*, được sự đồng ý và giúp đỡ của Ban lãnh đạo nhà trường, khối lớp 6 phổ thông cơ sở Thực nghiệm thuộc Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam tiến hành giờ học *Em bé thông minh* bằng cách diễn tiểu phẩm.

Kịch bản chuyển thể do chủ nhiệm đề tài PGS.TS. Vũ Nho trực tiếp thực hiện được giao cho ba cô giáo dạy lớp 6 chuyển tới các em học sinh xem xét và làm quen trước.

Giờ học được tiến hành ở lớp 6B do cô giáo Vân Hiền phụ trách vào tiết 1 và 2 ngày 1/10 năm 2009 theo đúng thời khóa biểu.

Học sinh được chia thành 4 nhóm, mỗi nhóm phân công các bạn thể hiện những vai kịch gồm: Viên quan đi tìm người tài, em bé, ông bố, vua, tể tướng, đại thần, trạng nguyên, sứ giả nước láng giềng, năm người già, trẻ, trai, gái dân làng.

Các nhóm thi nhau chuẩn bị phân công các bạn thể hiện nội dung kịch bản. Một cố gắng đáng khen là các nhóm mượn được áo cho vua rất đẹp, lại mượn cả quần áo nâu sồng cho bố con chú bé, mang vỏ ốc biển để sứ giả thách đố, mang cả lông chim (giả làm chim sẻ) để vua đưa ra thử thách thứ ba, mang thú bông giả làm ngựa cho viên quan cưỡi...

Có lẽ toàn là những diễn viên lần đầu lên sân khấu nên không tránh khỏi ngượng ngập, có khi quên mất lời thoại, có khi lẫn lộn sau lên lời trước. Nhưng cả 4 nhóm đều đã cố gắng hết mình và nhóm nào cũng diễn trọn vẹn tiểu phẩm được phân công. Có chuyện vui là khi nhà vua thử thách chú bé, đáng lẽ chỉ gơ lông chim cho chú bé cầm và giao nhiệm vụ là đủ. Nhưng vua lóng ngóng thế nào làm tuột then cửa lồng. Thế là chim bay vụt ra ngoài. Cả vua lẫn quan, lẫn sứ giả láng giềng đổ xô đi đuổi chim. Nhưng rồi trật tự cũng được lập lại và cả nhóm lại diễn tiếp.

Sau khi cả bốn nhóm diễn xong, cô giáo yêu cầu các bạn bầu chọn vai diễn thành công nhất để tuyên dương. Các bạn cũng làm một bài trắc nghiệm nhỏ với 6 câu hỏi để thể hiện việc nắm chắc nội dung tác phẩm.

Với hai lớp 6C và 6A, buổi học bằng tiểu phẩm diễn ra chậm hơn 1 tuần vào sáng thứ năm, ngày 8/10/2009. Theo yêu cầu của chủ nhiệm đề tài, để tạo không khí khác với lớp 6B, lớp 6C chỉ phân công 2 nhóm diễn mà thôi. Lớp 6A thì lại chỉ có một nhóm những bạn hàng hái được chọn để diễn. Đến đúng ngày diễn, ở 6C bạn nhận đóng vai vua bị ốm, một vai phụ khác cũng nghỉ học. Cô giáo Thu Hà và mọi người lo lắng. Nhưng đã có diễn viên xung phong đóng thay. Mọi việc rồi cũng suôn sẻ. Các bạn đã có sáng kiến là tập thể dân làng nói đồng thanh, một em nói khá rành mạch rất có giọng điệu "nhà quê". Lớp 6A thì xử lí khâu *tiếng đế* bằng hỏi tập thể nên rất "ấn tượng". Các bạn cũng vẽ râu cho viên quan, làm râu giấy cho vua. Khi tập thì có mang vỏ ốc đi, nhưng diễn thật thì không biết vì sao lại quên mất. Tuy vậy, kết quả diễn khá tốt. Cô Việt Hoàng rất lo lắng vì thấy khi chuẩn bị, các em không thuộc kịch bản lắm. Nhưng khi diễn lại khá "bốc". Sau buổi diễn, học sinh đóng vai viên quan và học sinh đóng vai em bé được chọn là diễn viên xuất sắc nhất. Mỗi em được nhận một tập truyện cổ tích của cô giáo tặng. (Phần thưởng rất ý nghĩa vì các em đang học truyện cổ tích).

Cả nhóm đề tài và giáo viên tổ văn đều tỏ ra hài lòng với kết quả thực nghiệm. Dưới đây là ý kiến của các em học sinh trả lời 1 trong 6 câu hỏi ở phiếu học tập ngay sau khi biểu diễn.

Câu hỏi: *Em có thích học bài Em bé thông minh qua vở diễn của các bạn hay không? Đánh dấu vào một trong các mức độ sau: Rất thích, Thích, Bình thường, Không thích, Không có ý kiến.*

Kết quả thu được như sau:

* Nguyễn Việt Hoàng, Nguyễn Văn Hiền, Trần Thu Hà, giáo viên Trường PTCS Thực nghiệm.

	Tổng số	Rất thích	Thích	Bình thường	Không thích	Không có ý kiến
6A	32	23	8	1	0	0
6B	31	9	16	5	0	1
6C	31	16	13	1	0	1
Cộng	94	48	27	7	0	2

Quan sát lớp 6B diễn đầu tiên, thấy rõ các em rất phấn khởi và hào hứng. Nhưng có lẽ việc em nào cũng được diễn không tạo được ấn tượng mạnh bằng chỉ có một số em diễn tốt chăng? Vì thế mà ý kiến rất thích của 6B không nhiều. Trong khi đó lớp 6C chỉ có hai nhóm diễn thì số rất thích vượt trội, còn ở 6A, một nhóm diễn thì lại càng chiếm tuyệt đối. Đây là vấn đề mà nhóm đề tài dự đoán chứ chưa kết luận.

Cuối cùng, con số thống kê làm cho chúng tôi thấy rằng việc đa dạng hình thức học tập đem lại niềm thích thú cho hầu hết học sinh. Đây là một hướng có thể triển khai ngay với chương trình và sách giáo khoa hiện hành. Tất nhiên, trong tương lai, khi xây dựng chương trình mới thì thời lượng dành cho các cách tiếp cận tác phẩm văn chương rất cần được cân nhắc và quy định chi tiết.

Sau đây chúng tôi xin trân trọng giới thiệu kịch bản chuyển thể "Em bé thông minh" để bạn đọc tham khảo.

EM BÉ THÔNG MINH

Nhân vật :

- VIÊN QUAN
- EM BÉ
- ÔNG BỐ
- VUA
- TẾ TƯỚNG, ĐẠI THẦN, TRANG NGUYÊN
- SỨ GIẢ LÁNG GIẾNG
- LÍNH ĐƯA TIN
- NĂM NGƯỜI GIÀ, TRÉ, TRAI, GÁI DÂN LÀNG

Cảnh một

VIÊN QUAN: - Các cụ ở nước Việt ta dạy rằng: "Đồng tiền có chữ, Con người có tên". Tôi ra đây trước hết cần xưng danh để mọi người được rõ. Tôi là một viên quan được vua tin cậy giao nhiệm vụ.

Tiếng đế: - À chà, Quan kia à ! Nhìn quần áo cũng biết là Quan rồi! Nhiệm vụ gì thế?

VIÊN QUAN: - Một nhiệm vụ quan trọng cực kì.

Tiếng đế: - Có bí mật lắm không? Quan có thể tiết lộ được không?

người tài giỏi.

Tiếng đế: - Quan làm thế nào mà biết người tài giỏi?

VIÊN QUAN: - Đây là sáng kiến riêng của tôi. Mà điều này đã được Vua chuẩn tấu rồi đấy nhé!

Tiếng đế: - Sáng kiến như thế nào?

VIÊN QUAN: - Tôi gặp mọi người. Tôi ra cho họ những câu đố oái oăm. Tức là những câu trái hẳn bình thường đến mức không ngờ tới được. Ai mà trả lời được thì đích thị là người tài giỏi.

Tiếng đế: - Thế Quan đã tìm được người tài chưa?

VIÊN QUAN: - Chưa. Tôi đã mất nhiều công tìm kiếm mà chưa tìm được người. Thế cho nên bây giờ mới phải tiếp tục đi. (Nhìn sang mé sân khấu). A kia rồi. Có hai bố con nhà kia. Bố đang cày, còn thằng con thì đập đất. Người ta đồn vùng này địa linh nhân kiệt lắm người tài lắm. Tôi phải đến gặp họ và thử xem sao.

Viên quan tiến lại mé sân khấu. Chú bé và người cha xuất hiện.

VIÊN QUAN (Dõng dạc): - Này lão nông dân kia, hãy nghe ta hỏi đây!

ÔNG BỐ: - Quan hỏi tôi ạ?

VIÊN QUAN: - Chứ còn ai vào đây nữa! Lão hãy nói ngay cho ta biết trâu của lão một ngày cày được mấy đường?

ÔNG BỐ (Lúng túng, gãi tai): - Dạ, dạ thưa, dạ thưa...

EM BÉ (Tự tin, rần rồ bước lên ngang chỗ bố): - Thưa Quan. Thế xin hỏi Quan câu này đã. Nếu Quan trả lời được thì bố tôi sẽ trả lời câu hỏi của quan.

VIÊN QUAN (Vui vẻ): - À chú bé con. Chú muốn hỏi ta câu gì nào? Ta sẵn lòng trả lời mọi câu hỏi của chú!

EM BÉ: - Xin hỏi Quan, con ngựa của Quan một ngày đi được mấy bước? Quan trả lời được thì bố tôi sẽ trả lời câu hỏi của Quan.

VIÊN QUAN (Sửng sốt): - À chà chà! Đây chính là một câu hỏi oái oăm rồi. Đây chính là người tài mà ta cần tìm rồi. Không phải đi đâu nữa.

(Lễ phép, vái ông bố): - Xin chúc mừng ông đã sinh được một người tài. (Vai chú bé): Xin cho biết quý danh, quý quê quán để tôi về tâu với Vua.

Cảnh hai

Viên quan, cha con chú bé, một số dân làng

VIÊN QUAN: - Kính thưa dân làng và cha con chú bé thông minh. Tôi đã tâu sự việc lên nhà Vua. Nay Vua sai ban cho dân làng ba thúng gạo nếp, ba con trâu đực. Vua lệnh phải nuôi sao cho ba con trâu đực để thành chín con. Hẹn năm sau phải đem nộp đủ, nếu không cả làng sẽ phải tội!

EM BÉ: - Cám ơn Quan! Chúng tôi xin cố gắng làm theo lệnh Vua ban!

VIÊN QUAN (*Vái chào, vào*): - Một năm sau tôi sẽ đến thu trâu!

DÂN LÀNG (*Xôn xao, lo lắng*): - Tai vạ rồi! Tai vạ to rồi! Bố con nhà ông ăn nói với Quan thế nào mà để bây giờ Vua ra cái lệnh này? Trâu đực thì làm sao mà đẻ được? Mà trong một năm, làm sao để những ba lứa cơ chứ? Phen này thì cả làng chết là cái chắc!

EM BÉ: - Xin dân làng bình tĩnh. Chẳng mấy khi được lộc Vua ban. Xin cứ giết thịt hai con trâu và đồ hai thúng gạo nếp để mọi người ăn một bữa cho sướng miệng. Còn một trâu và một thúng gạo, xin làng cho cha con tôi làm lộ phí trở kính lo liệu việc này!

ÔNG BỐ (*Lo lắng*): - Đã ăn thịt còn lo liệu thế nào? Mày đừng có làm đại mà bay mất đầu, con ạ. Mà lại còn vạ cho cả làng nữa.

EM BÉ: - Cha cứ yên tâm. Dân làng cứ yên tâm. Con đã biết cách giải quyết rồi. Thế nào cũng xong xuôi mọi việc.

ÔNG BỐ: - Đúng là con đã có cách chứ?

EM BÉ: - Đúng! Con đã có cách rồi!

DÂN LÀNG: - Thật ra là chúng tôi cũng chẳng nghĩ được cách gì khác. Thôi thì trăm sự nhờ trí thông minh của bố con ông. Nhưng chúng tôi phải có giấy cam đoan của bố con ông thì mới dám ngả trâu đánh chén!

EM BÉ: (*Viết vào tờ giấy và đồng dục đọc*): - Nước Đại Việt, năm Kiến Phúc thứ nhất. Ngày lành tháng tốt. Cháu xin cam đoan với dân làng là sẽ giải quyết êm xuôi vụ này. Cháu sẽ chịu hoàn toàn trách nhiệm trước nhà Vua. Còn dân làng chỉ việc đánh chén và chờ tin tốt lành.

DÂN LÀNG: (*Vui sướng*): - Thế thì yên tâm rồi! Nào bà con ơi! Ngả thịt trâu và đồ xôi lên! Mang rượu ra đánh chén một bữa no say nào!

Cảnh ba

Triều đình: Vua, Tế tướng, Viên quan

VUA (*Vuốt râu*): - Trẫm rất nóng lòng về tin tức của chú bé.

TẾ TƯỚNG (*Quay về phía viên quan*): - Thằng bé con ấy chỉ đưa ra được mỗi câu hỏi oái oăm. Liệu có xứng đáng với lời tiến cử của ông không?

VIÊN QUAN: - Thưa Ngài, tôi nghĩ là tôi không thể nhầm lẫn được!

VUA: - Thế khanh đã cho dò la tin tức về làng của chú bé chưa?

VIÊN QUAN: - Muôn tâu hoàng thượng. Thần không dò la vì thần tin vào trí thông minh của chú bé.

(*Tiếng khóc của chú bé: Hu hu hu! Hu hu hu!*)

VUA: (*Nghe tiếng khóc*): - Tai sao lại có đứa bé nào khóc um lên thế?

LÍNH: (*Dẫn chú bé vào*): Muôn tâu! Chú bé này cứ khóc đòi gặp Đức Vua! Thần gàn thế nào nó cũng cứ khóc đòi gặp Vua bằng được!

VUA (*Nhân từ*): - Chú bé kia, chú có việc gì? Sao lại cứ khóc đòi gặp ta?

EM BÉ (*Nin khóc*): - Tâu Đức Vua. Mẹ của con mất sớm mà cha của con không chịu để em bé để nó chơi với con. Xin Vua ra lệnh cho cha con để em bé để cho con được nhờ.

VUA: - Chú bé này kì lạ quá (*Cười: ha ha ha...*)

TẾ TƯỚNG, VIÊN QUAN (*Cười lớn, Ha ha ha...*): - Kì lạ quá, kì khôi quá!

VUA (*Nghiêm trang*): - Chú muốn có em thì phải kiếm vợ cho cha chú. Cha chú là giống đực làm sao mà đẻ được!

EM BÉ (*Tươi tỉnh*): - Thế sao làng chúng con lại có lệnh trên bắt nuôi ba con trâu đực để nó đẻ thành chín con nộp Đức Vua? Giống đực thì làm sao mà đẻ được ạ!

VUA (*Cười*): - Ta thử đấy thôi mà! Thế làng không biết đem trâu ấy ra thịt mà ăn với nhau à?

EM BÉ: - Thưa, làng chúng con sau khi nhận trâu và gạo, biết là lộc Đức Vua nên đã làm cỗ ăn mừng với nhau rồi.

VIÊN QUAN: Tâu Hoàng thượng. Thần đã khẳng định chú bé này là người thông minh lỗi lạc ngay từ lần gặp đầu tiên.

VUA: - Đúng là rất thông minh. Nhưng chú bé. Ta có một nhiệm vụ giao cho chú đây. Chú hãy nhận lấy một con chim sẻ, làm thịt nó, và dọn thành ba mâm cỗ để ta thết các quan. Chú có làm được không?

EM BÉ: - Thưa nhà Vua. Con hoàn toàn có thể làm tốt. Nhưng trước hết xin Vua cho thợ rèn làm cái kim may này thành con dao để nhà cháu xẻ thịt chim!

VUA (*Khen*): - Quả là thông minh, thông minh. Ta xác nhận!

TỔ TƯỚNG, VIÊN QUAN (*Đồng thanh*): - Thông minh, đúng là chú bé thông minh!

Cảnh bốn

Triều đình: *Vua, Tổ tướng, Viên quan, sứ thần láng giềng*

SỨ THẦN: - Thưa Đức Vua! Chúng tôi có mang sang một câu đố cho quý quốc!

VUA: - Câu đố gì vậy?

SỨ THẦN (*Tự đắc*): - Đây là một cái vỏ ốc! Nếu quý quốc xâu được sợi chỉ qua đường ruột ốc, Vua nước tôi xin tặng 100 cân vàng, 100 cân bạc và 100 cuộn gấm. Còn nếu không xâu được thì...

TỔ TƯỚNG: - Thì sao?

SỨ THẦN: - Thì quý quốc sẽ phải cắt đất hai châu cho chúng tôi. Và suốt đời phải cống nạp!

VUA: - Không thể nào!

SỨ THẦN (*Tự đắc, kiêu ngạo*): - Nếu không xâu được thì chúng tôi nước quý quốc không có người tài. Phải cống nạp là xứng đáng rồi!

VUA: - Bay đâu! Mời các vị trạng nguyên và đại thần vào cho ta!

ĐẠI THẦN: - Tâu bệ hạ. Đại thần có mặt!

TRẠNG NGUYÊN: - Tâu bệ hạ. Trạng nguyên có mặt.

VUA: - Các khanh hãy mau xâu sợi chỉ qua ruột vỏ ốc cho ta!

ĐẠI THẦN (*Cắm vỏ ốc, ra sức lấy miệng hút*): - Dạ Thưa Hoàng thượng. Thần đã cố hết sức. Nhưng không làm được ạ!

TRẠNG NGUYÊN (*Cắm vỏ ốc, làm động tác vuốt sợi chỉ, gắng luôn qua*): - Thưa Hoàng thượng, thần cũng đã bôi sáp vào sợi chỉ nhưng vẫn không xâu được ạ! Có lẽ quan Tổ tướng may ra nghĩ được cách.

TỔ TƯỚNG (*Vò đầu*): - Thần xin chịu! Có lẽ viên quan được Bệ hạ tin dùng tìm người tài may có cách gì chăng!

VIÊN QUAN (*Bút tóc*): - Dạ thưa, thần cũng bó tay ạ! (*Chợt tươi tỉnh*) Nhưng chúng ta có thể hỏi Chú bé thông minh. Thần cam đoan là chú ấy sẽ có cách!

VUA: - Bay đâu. Truyền đưa chú bé thông

minh vào châu ngay.

SỨ THẦN (*Tự đắc, mỉa mai*): - Cả một triều đình với các đại thần, các ông trạng đành chịu, phải đi hỏi chú bé con hay sao? Tôi sẵn sàng đợi chú nhóc ấy!

EM BÉ: - Thưa Đức Vua! Có việc gì mà Đức Vua triệu con vào cung ngay, trong khi con còn đang chơi với các bạn ở sau nhà?

SỨ THẦN (*Vênh vang, đắc ý*): - Bao nhiêu quý vị thông thái đã bó tay không xâu nổi sợi chỉ qua ruột vỏ ốc. Họ đang chờ ý kiến thông thái của nhà chú đấy!

EM BÉ (*Hồn nhiên*): - Việc này có chi là khó đâu. Này nhé (*Hát*):

- *Tang tinh tang! Tinh tinh tang*

Bắt con kiến càng buộc chỉ ngang lưng

Bên thời lấy giấy mà bung

Bên thời bôi mỡ, kiến mừng kiến sang

Tang tinh tang...

(*Viên quan làm theo lời chú bé, làm động tác bắt kiến, buộc chỉ, bôi mỡ, bịt giấy*).

VIÊN QUAN (*Reo lên*): - Con kiến đã xâu được sợi chỉ rồi!

TẤT CẢ (*Đồng thanh hân hoan*): - Con kiến đã xâu được sợi chỉ rồi! Chúng ta thắng rồi! Chúng ta thắng rồi!

VUA: - Thế nào ngài sứ thần nước láng giềng?

SỨ THẦN (*Tiu nghịu, lễ phép*): - Dạ thưa. Quý quốc đã giải được câu đố. Chúng tôi xin giao nộp đủ 100 cân vàng, 100 cân bạc và 100 cuộn gấm như giao ước!

VUA: - Các khanh nghe ta truyền đây. Ta phong cho chú bé là trạng nguyên. Các người xây dinh thự cho trạng ở cạnh hoàng cung để tiện việc hỏi han quốc sự! Rõ chưa!

TẤT CẢ: Rõ! Thánh thượng vạn tuế, vạn vạn tuế!

Hạ màn

SUMMARY

The article brief about the results of the language lesson "The smart kid" by role play organized by the Grade 6 teachers of the attached school belonging to the VNIES as part of the study on Diversification of the literature work lesson in lower secondary education lead by Assoc.Dr. Vu Nho.